

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝΑΡΞΕΙ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΑΝΤΙ ΤΩΙ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,

ΧΑΡΙΣ ΕΙΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ

ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ,

ΠΑΡ' ΗΜΩΝ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΣ

* * *

Τιμιώτατοι ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς καί τέκνα ἐν Κυρίῳ εὐλογημένα,

Εὐδοκία καί χάριτι τοῦ πανοικτίρμονος καί πανδώρου Θεοῦ, διάγοντες ἤδη τήν εὐλογημένην περίοδον τοῦ Κατανυκτικοῦ Τριωδίου, εἰσερχόμεθα αὖριον εἰς τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, εἰς τό στάδιον τῆς παθοκτόνου νηστείας καί τῆς «πανσέπτου ἐγκρατείας», κατά τό ὁποῖον ἀποκαλύπτεται τό βάθος τοῦ πλούτου τῆς Ὁρθόδοξου ἡμῶν Παραδόσεως καί ἡ ἀνύστακτος μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας διά τήν πνευματικήν προκοπήν τῶν τέκνων της. Ὡς ὑπενθυμίζει ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Κρήτης (Ἰούνιος, 2016), «ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπαρεγκλίτως στοιχοῦσα εἰς τε τά ἀποστολικά θεσπίσματα καί τοὺς συνοδικούς κανόνας καί εἰς τήν καθ' ὅλου πατερικήν παράδοσιν, διεκήρυξε πάντοτε τήν ὑψίστην ἀξίαν τῆς νηστείας διά τόν πνευματικόν βίον τοῦ ἀνθρώπου καί τήν σωτηρίαν αὐτοῦ» (*Ἡ σπουδαιότης τῆς νηστείας καί ἡ τήρησις αὐτῆς σήμερα*, § 1).

Τά πάντα εἰς τήν ζωήν τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν ἄσειστον θεολογικόν θεμέλιον καί σωτηριολογικήν ἀναφοράν. Οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοί ἀσκοῦν τό «κοινόν ἄθλημα» τῆς ἀσκήσεως καί τῆς νηστείας «ἐν παντί εὐχαριστοῦντες» (Θεσσ. Α' ε', 18). Ἡ Ἐκκλησία καλεῖ τά τέκνα της νά διατρέξουν τόν δόλιχον τῶν ἀσκητικῶν γυμνασμάτων ὡς πορείαν πρὸς τό Ἅγιον Πάσχα. Ἀποτελεῖ κεντρικήν ἐμπειρίαν τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ὅτι ὁ γνήσιος ἀσκητισμός δέν εἶναι ποτέ σκυθρωπός, ἀφοῦ διαποτίζεται ἀπό τήν προσδοκίαν τῆς ἀναστασίμου εὐφροσύνης. Ἡ ὕμνολογία μας ἀναφέρεται εἰς τό «ἔαρ τῆς νηστείας».

Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, μακράν τῶν παγίδων τοῦ νεοπλατωνίζοντος δυϊσμοῦ καί τῆς ἀλλοτριωτικῆς «σωματοκτονίας», ὁ γνήσιος ἀσκητισμός εἶναι ἀδιανόητον νά ἀποβλέπη εἰς τήν ἐξουθένωσιν τοῦ «κακοῦ σώματος» χάριν τοῦ πνεύματος καί τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς ψυχῆς ἐκ τῶν βασανιστικῶν δεσμῶν του. Ὅπως τονίζεται, «ἡ ἄσκηση, στήν αὐθεντική ἐκφρασή της, δέν στρέφεται κατά τοῦ σώματος, ἀλλά κατά τῶν παθῶν, ἡ ρίζα τῶν ὁποίων εἶναι «πνευματική», ἀφοῦ «πρωτοπαθής» εἶναι ὁ νοῦς. Μᾶλλον τό σῶμα δέν εἶναι ὁ μέγας ἀντίπαλος τοῦ ἀσκητῆ».

Ἡ ἀσκητικὴ προσπάθεια ἐπιδιώκει τὴν ὑπέρβασιν τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ, χάριν τῆς «οὐ ζητοῦσης τὰ ἑαυτῆς» ἀγάπης, ἄνευ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος παραμένει ἐγκλωβισμένος εἰς τὸν ἑαυτόν του, εἰς τὸ «ἀδηφάγον ἐγώ» καὶ τὰς ἀκορέστους ἐπιθυμίας του. Ὁ ἐγωκεντρικὸς ἄνθρωπος συρρικνώνεται, χάνει τὴν δημιουργικότητά του, κατὰ τὸ ἔξοχον, «ὄ,τι δίνουμε πολλαπλασιάζεται, ὄ,τι κρατᾶμε γιὰ τὸν ἑαυτό μας εἶναι χαμένο». Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ἡ σοφία τῶν Πατέρων καὶ ἡ πείρα τῆς Ἐκκλησίας συνδέουν τὴν περίοδον τῆς νηστείας μετὰ τὴν «δαψίλειαν τῆς ἐλεημοσύνης», μέ ἔργα εὐποΐας καὶ φιλανθρωπίας, τὰ ὁποῖα εἶναι ἔνδειξις ὑπερβάσεως τῆς φιλαυτίας καὶ ὑπαρξιακῆς πληρότητος.

Ἡ ὀλιστικότητα εἶναι ἐν παντί καιρῷ τὸ χαρακτηριστικόν τῆς ζωῆς ἐν Ἐκκλησίᾳ. Λειτουργικὴ ζωὴ, ἄσκησις καὶ πνευματικότης, ποιμαντικὴ μέριμνα καὶ ἐγκόσμιος καλὴ μαρτυρία, εἶναι ἔκφρασις τῆς ἀληθείας τῆς πίστεώς μας, στοιχεῖα ἀλληλένδετα καὶ ἀλληλοσυμπληρούμενα τῆς χριστιανικῆς μας ταυτότητος, μέ κοινόν σημεῖον ἀναφορᾶς καὶ κατεύθυνσιν τὴν Βασιλείαν τῶν Ἑσχάτων καὶ τὴν ἐν αὐτῇ πληρῶσιν καὶ πληρότητα τῆς Θείας Οἰκονομίας. Ἐνῶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ εἰς ὅλας τὰς ἐκφάνσεις τῆς ἀντανακλᾶ καὶ εἰκονίζει τὴν ἐρχομένην Βασιλείαν τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον, ὅπως ὑπογραμμίζει μετ' ἐμφάσεως ὁ προσφάτως ἐκδημήσας πρὸς Κύριον μακαριστὸς Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης «ἐκφράζει τὴν Ἐκκλησίαν στὴν πληρότητά της» (*Βασιλείας Θεοῦ ἐκτύπωμα*, Μέγαρον 2013, σ. 59). Ἡ «καθαρά κοινωνία», ἡ ἐκκλησιοποίησις τῆς ὑπάρξεώς μας, ὡς μετοχὴ εἰς τὴν Θεῖαν Εὐχαριστίαν, εἶναι τὸ «τέλος» τῆς νηστείας, ὁ «στέφανος» καὶ τὸ «βραβεῖον» τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων (βλ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, *Εἰς τὸν Ἡσαΐαν Ὁμιλίαι*, στ': *Εἰς τὰ Σεραφεῖμ*, PG 56, 139).

Σήμερον, εἰς ἐποχὴν ἀποϊεροποιήσεως τῆς ζωῆς, ὅπου ὁ ἄνθρωπος «προσδίδει μεγάλη σημασία σέ ἐντελῶς ἀσήμαντα πράγματα», ἡ χριστιανικὴ μας ἀποστολὴ εἶναι ἡ ἔμπρακτος ἀνάδειξις τοῦ ὑπαρξιακοῦ βάθους τοῦ ὀρθοδόξου «τριπτύχου τῆς πνευματικότητος», ὡς ἀδιασπᾶστου ἐνότητος λειτουργικῆς ζωῆς, ἀσκητικοῦ ἠθους καὶ ἀλληλεγγύης, τῆς πεμπτουσίας τῆς ἀξιολογικῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὸν χῶρον τοῦ ἠθους καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, τὴν ὁποῖαν συγκροτεῖ ἡ πίστις εἰς Χριστόν καὶ ἡ θεοδωρητὸς ἐλευθερία τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Θεωροῦμεν ἰδιατέρως σημαντικόν, νὰ ζῶμεν τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Τεσσαρακοστήν ὡς ἀποκάλυψιν καὶ βίωσιν τοῦ ἀληθοῦς νοήματος τῆς ἐλευθερίας «ἣ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε» (Γαλ. ε', 1).

Μέ αὐτάς τὰς σκέψεις καὶ μέ αἰσθήματα ἀγάπης καὶ τιμῆς, εὐχόμεθα εἰς ὑμᾶς τοὺς Τιμιωτάτους ἐν Χριστῷ ἀδελφούς καὶ εἰς τὰ ἀνά τὴν οἰκουμένην πνευματικὰ τέκνα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας εὐδρομον τὸ στάδιον τῆς νηστείας, ἐπικαλούμενοι ἐπὶ πάντα ὑμᾶς τὴν χάριν καὶ τὸ ἔλεος τοῦ ἀεὶ εὐφραينوμένου ἐπὶ τοῖς ἀσκητικοῖς ἄθλοις τοῦ λαοῦ Αὐτοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, Οὗ τὸ κράτος τῆς Βασιλείας εἶη εὐλογημένον καὶ δεδοξασμένον, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστή, βγκ΄

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως

διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Αναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Τυρινῆς, κς' Φεβρουαρίου, ἀμέσως μετὰ τὸ Ἱερόν Εὐαγγέλιον.